

Mutlu Yaşam Bölgesi
Batı Akdeniz

DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ RAPORU

BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI
WEST MEDITERRANEAN DEVELOPMENT AGENCY

Aralık, 2012

ÖNSÖZ

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) Antalya, Isparta ve Burdur illerinin ekonomik kalkınmasını sağlamak amacıyla kurulmuş bir kamu kuruluşudur. Bölgesel düzeyde kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla kurulan 26 bölgesel kalkınma ajansından birisi olan BAKA, kuruluşundan bu güne kadar Batı Akdeniz Bölgesi'nin kalkınması yönünde faaliyetlerine devam etmektedir.

2010 yılında faaliyete geçen Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, bölgenin kaynak ve yatırım potansiyelini tespit ederek sektör raporları hazırlamakta ve bu kaynakları kullanarak ulusal ve uluslararası tanıtım faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bölgede yatırım yapmak isteyen yatırımcıların ilk durağı haline gelen BAKA, yatırımcılara yol göstermekte ve hazırlanan bu raporlarla kaynakların ve potansiyelin en doğru şekilde kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

Bölgenin ekonomik ve sosyal gelişiminin hızlandırılması ve rekabet gücünün arttırılmasına yönelik faaliyetler yürüten BAKA, kuruluşundan bugüne geçen kısa sürede yapmış olduğu tanıtım faaliyetleriyle bölgeye birçok yatırım kazandırmanın yanısıra, iş adamlarının yatırım sürecinde karşılaştığı engellerin de aşılmasında aktif rol oynamıştır.

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı hazırlamış olduğu bu sektör raporlarıyla bölgenin yatırım fırsatlarını tanıtmaya devam edecektir. Hazırlanan bu raporların bölgemizin kalkınması adına faydalı olması ve yatırımcılara yol göstermesini ümit ediyoruz.

Tuncay ENGİN
BAKA Genel Sekreteri

Memduh OĞUZ
Isparta Valisi
BAKA Yönetim Kurulu Başkanı

GİRİŞ

Deri, insanoğlunun ihtiyaçlarını gidermek için kullandığı ilk malzemelerden biridir. İlk çağlarda örtünme amaçlı kullanılırken, daha sonra savaşlarda kın, üzengi ve sadak olarak stratejik önemi olan bir malzeme olmuştur. Deri sektörü üretimi için gerekli hammaddesini hayvancılık sektöründen tedarik etmektedir. Ham deri, et üretiminin yan ürünleri arasında, değer bakımından birinci derecede önemli olan yan üründür.

Deri ve deri ürünleri sektörü birçok disiplini alt sektör olarak kapsamakta ve bu sektörlerin içsel uyumuyla birlikte uzun yıllar boyunca ülke ihracatında sürükleyici bir rol oynamaktadır. Sektör, tarihimizin en eski ve yerleşik sektörlerinden biri olma özelliğini de korumaktadır.

Deri ve deri ürünleri sektörünün alt sektörleri olarak;

- Deri İşleme Sanayii: Ham Postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler (GTC:41)
- Deri Eşya (Saraciyel) Sanayii: Deri eşya; saraciyel ve eyer ve koşum takımları; seyahat eşyası, el çantası ve benzeri mahfazalar; hayvan bağırsağından mamul eşya (ipek böceği guddesi hariç) (GTC:42)

- Postlar Kürkler: Postlar, Kürkler ve taklit kürkler; bunların mamulleri (GTC:43)
- Ayakkabı Sanayii: Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar (GTC: 6403)

yer almaktadır.

Bu çalışmada; deri ve deri ürünleri sektörü hakkında genel bilgiler ile Batı Akdeniz Bölgesi'nin deri ve deri ürünleri sektöründeki mevcut durumu ve sahip olduğu potansiyel ele alınacaktır.

DÜNYADA DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

Eskiden giyinme ihtiyacını karşılamaya yönelik bir ihtiyaç maddesi konumunda olan deri ürünleri, günümüzde doğal görünümü, sağlığa uygunluğu, soğuktan korunma sağlamanın yanında, pahalı olmasıyla süs, saygınlık ya da sosyal statü göstergesi olarak da tüketime konu olmaktadır.

Emek yoğun bir sanayi olan deri ve deri mamulleri sektöründe, emek maliyetlerinin yüksekliği ve çevre kirliliği gibi nedenler yanında kaynaklarını daha yüksek gelir sağlayan teknoloji ve bilgi yoğun sektörlerle tahsis eden gelişmiş ülkeler, lider oldukları bu sektörü 1980'li yıllarda terk etmeye başlamışlardır. Ham deri işletmeciliği az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere doğru kaymıştır. (Deri ve Deri mamulleri sektör raporu, Ayşe Oya Benli, 2010, İGEME)

1980'li yılların ikinci yarısından sonra, Sovyetler Birliği'nin ve Doğu Bloku'nun dağılması serbest piyasa ekonomisinin giderek önem kazanması ve yaygınlaşması, deri ticareti ve sanayinde dengelerin değişmesine neden olmuştur. Deri üretim merkezi, Avrupa'dan doğuya ve kıta Amerika'sına doğru kaymaya başlamıştır. (Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, 2003)

Bununla birlikte İtalya, İspanya, Almanya, Fransa gibi ülkeler kullandıkları ileri teknoloji, yenilikçi tasarımları, kaliteli, markalaşmış, son modayı yansıtan ve yüksek fiyatlı ürün üretmeleri nedeni ile

dünya deri piyasasına yön vermektedirler.

Çin'de yabancı sermayeli teşebbüslerin deri üretimini sürekli artırmaları Çin'i dünyanın en büyük deri üreticilerinden biri konumuna getirmiştir. Bu ülkede kaliteli deri üretimi de hızla artmaktadır.

Sektörde giderek önem kazanan Pakistan, Hindistan, Brezilya, Meksika, Arjantin gibi ülkelerin avantajı ham deri bolluğu, ucuz iş gücü, büyük bir iç pazarın varlığı ve geleneksel olarak sanayinin bilinmesidir.

Güney Kore, Tayland, Tayvan gibi ülkelerde düşük iş gücü maliyetlerinin yanı sıra sanayiye sağlanan teşviklerle sektörde büyük gelişmeler kaydedilmiştir.

Çin, Hong Kong, Hindistan, Pakistan gibi ülkeler ucuz deri ürünleri üretimleri ile dünya deri ürünleri ihracatında en ön sırada gelmektedirler.

DÜNYA DERİ İHRACATI

Dünya deri ürünleri ihracatında az sayıda ülke söz sahibidir. Dünya 2009 yılı deri ürünleri ihracatının %65'i ilk beş ülke tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu ülkeler; 68,6 milyar dolarlık ihracat ve %37'lik payı ile Çin, 18,3 milyar dolarlık ihracat ve %10'luk payı ile İtalya, 12,6 milyar dolarlık ihracat ve %7'lik payı ile Hong Kong, 9,9 milyar dolarlık ihracat ve %5'lik payı ile Vietnam, 8,9 milyar dolarlık ihracat ve %5'lik payı ile Fransa'dır. Türkiye 2011 yılında dünya deri ürünleri ihracatında 864.256 bin dolar ve %0,5 pay ile yer almıştır. (<http://www.trademap.org>)

Dünya deri ürünleri ihracatında ilk on ülke ve Türkiye rakamları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Deri ve Deri Ürünleri İhrac Değerleri (1.000 USD) (Export)

Ülkeler	2007		2008		2009		2010		2011	
	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%
Çin	39.678.333	30,6	46.710.888	32,6	43.133.020	34,4	56.480.385	37,3	68.615.430	37,4
İtalya	16.048.193	12,4	16.967.151	11,8	13.409.539	10,7	14.801.584	9,8	18.335.727	10,0
Hong Kong	12.186.922	9,4	12.478.200	8,7	10.231.438	8,2	11.606.836	7,7	12.586.162	6,9
Vietnam	4.565.874	3,5	5.504.782	3,8	4.807.950	3,8	8.600.400	5,7	9.989.315	5,4
Fransa	6.086.463	4,7	6.816.100	4,8	6.202.550	4,9	6.997.244	4,6	8.885.046	4,8
Almanya	5.155.835	4,0	5.934.176	4,1	5.250.128	4,2	5.421.597	3,6	6.822.399	3,7
Belçika	4.623.865	3,6	5.105.843	3,6	4.621.930	3,7	4.882.124	3,2	5.515.639	3,0
Hindistan	2.753.334	2,1	3.227.813	2,3	2.904.338	2,3	3.091.127	2,0	4.840.231	2,6
Hollanda	3.219.264	2,5	3.319.113	2,3	3.227.174	2,6	3.435.538	2,3	4.276.334	2,3
İspanya	3.353.658	2,6	3.599.097	2,5	3.325.227	2,6	3.346.073	2,2	4.082.603	2,2
Türkiye	739.917	0,6	805.405	0,6	643.904	0,5	771.449	0,5	864.256	0,5
Toplam	129.461.838	100	143.205.785	100	125.514.221	100	151.406.799	100	183.346.601	100

Kaynak: ITC Trade Map

DÜNYA DERİ İTHALATI

Dünya 2011 yılı deri ürünlerinde 182,3 milyar dolarlık ithalat gerçekleşmiştir. Dünya deri ürünleri ithalatını gerçekleştiren ilk beş ülke 35,3 milyar dolar ve %19'luk pay ile A.B.D., 13,2 milyar dolar ve %7'lik pay ile Almanya, 11,4 milyar dolar ve %6'lık pay ile Hong Kong, 11,2 milyar dolar ve %6'lık pay ile Japonya, 10,8 milyar dolar ve %6'lık pay ile Fransa'dır. Türkiye 2011 yılında dünya deri ürünleri ithalatında 1,6 milyar dolar ve %0,9 pay ile yer almıştır. (<http://www.trademap.org>)

Dünya deri ürünleri ithalatında ilk on ülke ve Türkiye rakamları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Deri ve Deri Ürünleri İthalat Değerleri (1.000 USD) (Export)

Ülkeler	2007		2008		2009		2010		2011	
	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%
A.B.D.	31.107.714	22,2	31.281.952	20,5	26.795.619	20,1	32.451.904	20,7	35.363.982	19,4
Almanya	9.683.114	6,9	10.617.191	7,0	9.817.302	7,4	10.508.581	6,7	13.220.398	7,3
Hong Kong	9.967.102	7,1	10.357.057	6,8	8.505.365	6,4	10.051.622	6,4	11.369.747	6,2
Japonya	9.079.978	6,5	9.760.898	6,4	9.241.858	6,9	9.984.460	6,4	11.191.079	6,1
Fransa	8.753.862	6,2	9.411.855	6,2	8.488.159	6,4	9.266.608	5,9	10.797.514	5,9
İtalya	8.343.354	5,9	8.812.785	5,8	7.768.183	5,8	8.700.334	5,6	10.046.862	5,5
İngiltere	8.199.134	5,8	8.244.452	5,4	7.276.658	5,5	8.341.752	5,3	9.052.547	5,0
Rusya	2.593.521	1,8	3.633.943	2,4	2.827.842	2,1	4.814.833	3,1	5.199.365	2,9
İspanya	4.023.006	2,9	4.756.703	3,1	3.893.796	2,9	4.412.844	2,8	4.982.351	2,7
Hollanda	3.668.900	2,6	3.852.280	2,5	3.651.063	2,7	4.011.270	2,6	4.922.321	2,7
Türkiye	1.293.389	0,9	1.398.087	0,9	997.834	0,7	1.241.986	0,8	1.673.329	0,9
Toplam	140.267.679	100	152.316.664	100	133.372.839	100	156.723.561	100	182.347.686	100

Kaynak: ITC Trade Map

TÜRKİYE'DE DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

Türkiye'de derinin geçmişten kaynaklanan güçlü bir işleme geleneği bulunmaktadır. Bu gelenekten yola çıkarak Türkiye, bugün kaliteli deri üretiminde dünyanın en iddialı ülkelerinden biri durumundadır. Özellikle küçükbaş deri işleme bakımından dünyada üretilen derinin önemli bir kısmı Türk deri sektörü tarafından işlenmektedir.

Son yıllarda deri sektöründe önemli bir üretici ve ihracatçı konumuna gelen Türkiye'de dışa açılma hazırlıkları ilk olarak 1960'lı yıllarda planlı ekonomiye geçişle başlamıştır. Ancak ilk ihracatlar 1975 yılında Avrupa ülkelerine yapılabilmemiş, asıl gelişme ise 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra yaşanmıştır. Özellikle küçükbaş hayvan derisinden elde edilen soğuk iklime uygun kürk-süet cinsi dış giysilerin bu pazarda oldukça rağbet görmesi deri üretim sektörünü de bu ürünün üretilmesine yöneltmiştir. Ancak, plansız yapılan yatırımlar ve 1998 yılında Rusya'da yaşanan kriz hem konfeksiyon üreticilerini hem de deri işleyen işletmeleri derinden etkilemiştir. (İstanbul Sanayi Odası Kitabı)

Günümüzde, geçmişten alınan dersler dikkate alınarak ihtisaslaşmış kurum ve kuruluşların da desteğiyle sektör kendini toparlamış ve yeni bir atılım dönemine girmiştir.

Deri işleme sanayi, Tuzla (İstanbul), Menemen (İzmir), Çorlu (Tekirdağ), Uşak, Bursa, Gönen (Balıkesir), Gerede (Bolu), Isparta, Hatay, Kula'da (Manisa) yoğunlaşmış bulunmaktadır. Sektörde irili ufaklı yaklaşık 1.500 adet firma bulunmaktadır ve 23 bin çalışan istihdam edilmektedir. Sektör imalat sanayinde %2, istihdam içinde%1,5'lik bir paya sahiptir. (İGEME)

TÜRKİYE DERİ İHRACATI

Deri ve deri mamulleri sektörü 2011 yılında yaklaşık 1 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Sektörün 2011 yılı ihracatı 2010 yılına göre %19'luk artış göstermiştir.

2011 yılı ihracatının %41'ini Deri Eşya, Saraciyeye Eşyası, Seyahat Eşyası, Bağırsaktan Eşya kalemi oluşturmaktadır. Ham Postlar, Deriler (Kürkler Hariç) ve Köseleler kaleminin payı %14, Postlar, Kürkler, Taklit Kürkler ve Mamulleri kaleminin payı %26 ve Yüzü Deri, Tabanı Kaucuk, Sunii, vb. Kösele Ayakkabı kaleminin payı ise %20'dir.

2006-2010 YILLARI ARASINDA FASILLARA GÖRE İHRACAT - Bin Dolar

Fasıl No:	Fasıl Adı	2007	2008	2009	2010	2011
41	Ham Postlar, Deriler (Kürkler Hariç) ve Köseleler	120.162	121.071	93.631	115.760	138.608
42	Deri Eşya, Saraciyeye Eşyası, Seyahat Eşyası, Bağırsaktan Eşya	409.486	451.604	349.507	371.018	419.895
43	Postlar, Kürkler, Taklit Kürkler ve Mamulleri	171.400	140.835	104.878	174.895	261.903
6403	Yüzü Deri, Tabanı Kaucuk, Sunii, vb. Kösele Ayakkabı	167.728	188.055	147.710	195.226	200.013
TOPLAM		868.776	901.565	695.726	856.899	1.020.419

Kaynak: www.tuik.gov.tr

2011 yılı deri ve deri mamulleri ihracatının %57'si Rusya Federasyonu, İtalya, Almanya, Fransa ve İngiltere'ye gerçekleştirilmiştir. İhracatta ilk sırada %20,12'lik payı ile Rusya Federasyonu gelmektedir. Rusya'yı sırası ile %13,20 payla İtalya, %10,27 payla Almanya, %6,65 payla Fransa, %6,28 payla İngiltere izlemektedir.

En Çok İhracat Yapılan 10 Ülke

Sıra	Ülke adı	İhracat (Dolar)	Pay (%)
1	Rusya Federasyonu	205.280.546	20,12
2	İtalya	134.732.353	13,20
3	Almanya	104.818.523	10,27
4	Fransa	67.875.274	6,65
5	İngiltere	64.034.400	6,28
6	Hong Kong	42.797.741	4,19
7	Çin	40.064.916	3,93
8	İspanya	28.595.271	2,80
9	A.B.D.	23.540.149	2,31
10	Ukrayna	17.927.612	1,76

Kaynak: www.tuik.gov.tr

TÜRKİYE DERİ İTHALATI

Deri ve deri mamulleri sektörü 2011 yılında yaklaşık 1,6 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Sektörün 2011 yılı ithalatı 2010 yılına göre yaklaşık %33 artış göstermiştir.

2011 yılı ithalatının %44'ünü Ham Postlar, Deriler (Kürkler Hariç) ve Köseleler kaleminin payı oluşturmaktadır. Deri Eşya, Saraciyeye Eşyası, Seyahat Eşyası, Bağırsaktan Eşya kalemi %29, Postlar, Kürkler, Taklit Kürkler ve Mamulleri kaleminin payı %6 ve Yüzü Deri, Tabanı Kaucuk, Sunii, vb. Kösele Ayakkabı kaleminin payı ise %20'dir.

2006-2010 YILLARI ARASINDA FASILLARA GÖRE İTHALAT - Bin Dolar

Fasıl No:	Fasıl Adı	2007	2008	2009	2010	2011
41	Ham Postlar, Deriler (Kürkler Hariç) ve Köseleler	609.642	518.293	296.794	473.295	722.179
42	Deri Eşya, Saraciye Eşyası, Seyahat Eşyası, Bağırsaktan Eşya	470.842	537.423	366.088	408.836	479.334
43	Postlar, Kürkler, Taklit Kürkler ve Mamulleri	119.411	102.275	51.474	81.910	105.348
6403	Yüzü Deri, Tabanı Kaucuk, Sunii, Vb. Kösele Ayakkabı	269.830	302.161	230.190	263.087	320.274
TOPLAM		1.469.725	1.460.152	944.546	1.227.128	1.627.135

Kaynak: www.tuik.gov.tr

2011 yılı deri ve deri mamulleri ithalatının %55'i Çin, İtalya, İspanya, Pakistan ve Endonezya'dan gerçekleştirilmiştir. İthalatta ilk sırada %24,05'lik pay ile Çin gelmektedir. Çin'i sırası ile %14,37 payla İtalya, %8,06 payla İspanya, %4,92 payla Pakistan, %4,05 payla Endonezya izlemektedir.

En Çok İthalat Yapılan 10 Ülke

Sıra	Ülke adı	İthalat (Dolar)	Pay (%)
1	Çin	391.261.458	24,05
2	İtalya	233.792.334	14,37
3	İspanya	131.167.017	8,06
4	Pakistan	79.980.008	4,92
5	Endonezya	65.941.758	4,05
6	Vietnam	59.723.639	3,67
7	Hindistan	57.946.145	3,56
8	Menemen Deri S.Bölge	55.610.089	3,42
9	Fransa	51.760.030	3,18
10	Yunanistan	38.884.929	2,39

Kaynak: www.tuik.gov.tr

BATI AKDENİZ BÖLGESİNDE DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

Batı Akdeniz Bölgesinde dericilik Isparta Merkez ve Yalvaç İlçesinde Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren geleneksel yöntemlerle yapılagelmektedir. Dericilik, çok uzun yıllardan beri süregelen bir sanat faaliyetidir. Isparta ve Yalvaç ekonomisinde önemli bir yeri vardır. İşlenen deriler ve ürünler, Türkiye'nin birçok merkezine pazarlanmaktadır.

Isparta Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi

Isparta merkez ilçede dericilik faaliyetleri Isparta Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nde (IDİOSB) toplanmış durumdadır. Isparta Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi 1993 yılında yatırım programına alınmış, 2001 yılında ise faaliyete geçmiştir. Toplam 63 hektar alana kurulu OSB'de 118 parsel bulunmaktadır. IDİOSB bulunan parsellerden 37 adedi yatırımcılara tahsis edilmiştir. 23 parselde yatırımcılar yatırımlarını tamamlayarak üretime geçmişlerdir. IDİOSB'de 8 parselde inşaat işleri devam etmekte olup 25 adet parsel tahsis edilebilecek durumdadır.

IDİOSB'de üretim yapan firmalar ağırlıklı olarak keçi derisi işlemektedirler. İşledikleri deriden ayakkabılık astar üretilmektedir. Türkiye'de ayakkabı imalatında kullanılan deri astarının %70'i IDİOSB üreticileri tarafından karşılanmaktadır.

Hammadde Ürdün, Irak, İran ve Güney Afrika ülkelerinden temin edilmektedir. Üretilen ürün ise ayakkabı üretiminin yoğun olarak yapıldığı başta İstanbul, İzmir, Bursa, Konya gibi iller olmak üzere yurt içine satılmaktadır.

IDİOSB'de Eysel ve Endüstriyel Atıksu Arıtma Tesisi yapımı işi tamamlanmış durumdadır. Arıtma tesisinin devreye girmesi ile çevreye duyarlı üretim yapılacaktır.

Tahsis edilebilecek 25 adet parselin bulunduğu IDİOSB'de; Deri-Kösele, Süet, Güderi, Kürk, Videla benzeri mamul deri üreten sanayiciler, deriden mamul konfeksiyon, bavul, çanta vb. eşya üreten, deri debagatından atık ve yan ürünleri değerlendiren sanayiler ile deri sanayinde kullanılan yardımcı maddeleri, makine ve teçhizatı üreten sanayi tesisleri yer alabilmektedir.

Isparta Deri Organize Bölgesi

Kuruluş Yılı	1993
En Yakın Liman	Antalya (120 Km)
En Yakın Havalimanı	Süleyman Demirel (26 Km)
OSB'nin Büyüklüğü	63 Hektar

Isparta Deri Organize Bölgesi

Toplam Sanayi Parsel Sayısı	118
Tahsis Edilen Sanayi Parsel Sayısı	37
Tahsis Edilecek Sanayi Parsel Sayısı	25
Üretime Geçen Tesis Sayısı	23
OSB'de Çalışan Kişi Sayısı	168
İnşaat Halindeki Firma Sayısı	8
En Düşük Arsa Satış Bedeli	45 (TL/m2)
En Yüksek Arsa Satış Bedeli	47 (TL/m2)

Kaynak: OSBÜK, (Güncelleme Tarihi: 28.08.2012)

Yalvaç

Yalvaç ilçesinde gelişmiş en önemli sanayi kollarından biri deri işlemedir. Yalvaç'ta deri işleminin tarihi gelişimi çok eskilere uzanmaktadır. 1929'da kurulan Deri Fabrikası, 1949'a kadar İstanbul Beykoz Deri Fabrikası'na bağlı olarak faaliyette bulunmuştur. Bir süre sonra ise kapanmıştır. Ama dericilik faaliyetleri küçük atölyeler tipinde geleneksel yöntemlerle devam edegelmiştir.

Günümüzde 30'un üzerinde işyerinin faaliyet gösterdiği tabakhane, üretim geleneksel yöntemlerle devam etmektedir. Yalvaç'ta hem büyükbaş hem de küçükbaş hayvan derisi işlenmektedir.

Yalvaç Ticaret ve Sanayi Odası verilerine göre bu işyerlerinde 1.536 ton büyük baş hayvan derisi, 462 ton küçük baş hayvan derisi üretim kapasitesi bulunmaktadır. İşyerlerinin kapasite kullanım oranları

%70-80 düzeyindedir. Atölyeler gereken ham deriyi Konya, Kayseri, Samsun, Ankara ve İstanbul illerinden sağlamaktadırlar.

Yalvaç ekonomisinde önemli bir yere sahip olan dericilik sektörü, Türkiye'de bu alanda gelişmiş en önemli merkezlerden biri olması bakımından önem taşımaktadır. Yalvaç'ta deri üretimi kimyasal yöntemlerle yapılabildiği gibi kimyasal maddelerin kullanılmadığı bitkisel tabaklama yöntemi ile de yapılmaktadır. Meşe palamudu tozu kullanılan bu yöntemle deri doğallığını korumaktadır. Ayrıca deri işlemede önemli bir girdi olan su yönünden ilçe kaynak suyu mineral açısından en uygun minerallere sahiptir. Üretilen ürünler İstanbul, Ankara, Konya, İzmir gibi büyük şehirlere pazarlanmaktadır.

Üretilen ürünler arasında en önemlisi büyükbaş hayvan derisinden imal edilen çırçır rölesidir. Çırçır rölesi, pamuğu çekirdeğinden ayırmada kullanılmaktadır. Pamuğun liflerini, koparmadan ve hatta hiç deforme etmeden çekirdeğinden ayırabilen tek üründür. Türkiye Çırçır rölesi üretiminin %80'i Yalvaç'ta yapılmaktadır. Yılda 15.000 adet çırçır rölesi üretimi yapılmaktadır. Üretilen çırçır rölesi Adana, Mersin, Gaziantep, Diyarbakır, Urfa, Hatay, Antalya ve İzmir illerine satılmaktadır.

Yalvaçta üretilen ürünlerden bir diğeri de vaketadır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan derilerinin işlenmesi ile elde edilen vaketadan bay, bayan çantaları, deriden imal süs eşyaları, kemer, cüzdan, taban astarı üretilmektedir.

Ayrıca vardola, kösele, pres balatası Yalvaç'ta deriden üretilen diğer ürünler arasında yer almaktadır.

SONUÇ

Dericilik, Batı Akdeniz Bölgesinde Isparta Merkez ve Yalvaç İlçesinde Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar yapılmakta olan bir faaliyet alanıdır. Isparta Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesindeki fabrikalarda ve Yalvaç ilçesindeki işyerlerinde deri işleme faaliyetleri sürdürülmektedir.

Bölgede uzun yıllar dericilik faaliyetlerinin yapılması bu alanda bilgi birikiminin oluşmasına ve nitelikli iş gücünün yetişmesine olanak sağlamıştır. Ayrıca Meslek Yüksek Okulu ve lise düzeyinde dericilik bölümlerinin olması nitelikli iş gücünün bulunmasını kolaylaştırmaktadır.

Isparta Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesinde yatırım yapılabilecek uygun parseller bulunmaktadır. Isparta Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesine; Deri-Kösele, Süet, Güderi, Kürk, Videla benzeri mamul deri üreten sanayiciler, deriden mamul konfeksiyon, bavul, çanta vb. eşya üreten, deri debagatından atık ve yan ürünleri değerlendiren sanayiler ile deri sanayinde kullanılan yardımcı maddeleri, makine ve teçhizatı üreten sanayiciler yatırım yapabilmektedir.

- Isparta ve Yalvaç'ta nitelikli işgücünün bulunması
- Bölgede uzun yıllardır yapılan üretim dolayısıyla bilgi birikiminin bulunması

- Başta Isparta Deri Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere bölgede uygun yatırım alanlarının bulunması
- Türkiye'de ayakkabı imalatında kullanılan deri astarının %70'inin İDİOSB'de üretilmesi
- Yalvaç'ta yüksekokul ve lise düzeyinde dericilik bölümlerinin bulunması
- Isparta ve Yalvaç'ta dericilik konusunda kümelenme potansiyelinin bulunması dolayısıyla Isparta ve Yalvaç başta olmak üzere Batı Akdeniz Bölgesi dericilik yatırımları için oldukça uygun bir bölgedir.

Bölgemizdeki sektörün ilgili firmalarına ulaşma ve danışmanlık için Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı ücretsiz olarak yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

DPT (2006), 9. Kalkınma Planı, Tekstil, Deri ve Giyim Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Deri ve Deri Ürünleri Alt Komisyon Raporu, Ankara

Isparta Deri Organize Sanayi Bölgesi Bilgi Notu

İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (2010), Deri ve Deri Mamulleri, Ankara

İstanbul Sanayi Odası, Deri ve Deri Ürünleri Raporu, İstanbul

İTKİB (2010), XIII. Deri Sektörü Değerlendirme Toplantısı, İstanbul

Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü (2003), Deri Sanayi, Ankara

Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. (2004), Deri ve Deri İşleme Sanayi Sektörü

Yalvaç Ticaret ve Sanayi Odası (2010), YTSO 2010 Yılı Ekonomik Raporu Notu

İNTERNET KAYNAKLARI

www.itc.com.tr

www.osbuk.gov.tr

www.tuik.gov.tr

www.yalvactso.org.tr

Mutlu Yaşam Bölgesi
Batı Akdeniz

